

ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

- Οι επιρρηματικές και επιθετικές μετοχές της λατινικής μπορούν να αναλυθούν στο αντίστοιχο είδος δευτερεύουσας πρότασης.

1. Ανάλυση επιθετικής μετοχής

Η επιθετική μετοχή αναλύεται σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση. Η εν λόγω πρόταση θα εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *qui, quae, quod*, (= ο οποίος, η οποία, το οποίο) και θα εκφέρεται συνήθως με Οριστική, εκτός κι αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να χρησιμοποιηθεί η Υποτακτική.

ΜΕΤΟΧΗ	ΧΡΟΝΟΣ ΡΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΜΕΤΟΧΗ	ΡΗΜΑ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ
Ενεστώτα (σύγχρονο)	α) Ενεστώτας β) Παρατατικός	Αρκτικός χρόνος Ιστορικός χρόνος
Παρακειμένου (προτερόχρονο)	α) Παρακείμενος β) Υπερσυντέλικος	Αρκτικός χρόνος Ιστορικός χρόνος

Παράδειγμα: *Homo quidam Octaviano occurrit corvum tenens.* (= Κάποιος άνθρωπος, που κρατούσε ένα κοράκι, πήγε να συναντήσει τον Οκταβιανό.)

Ανάλυση: *Homo quidam, qui corvum tenebat, Octaviano occurrit.*

(λεξιλόγιο: *Octavianus, -i* [α.] = ο Οκταβιανός, *occurro, occurri & occurrere, occursum, occurrere* [3] = πηγαίνω να συναντήσω, *corvus, -i* [α.] = κοράκι, *teneo, tenui, tentum, tenere* [2] = κρατώ)

2. Ανάλυση αιτιολογικής μετοχής

Οι αιτιολογικές μετοχές αναλύονται σε δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις.

Πιο συγκεκριμένα:

- *quod, quia, quoniam & quando* + Οριστική (όταν η αιτιολογία είναι αντικειμενική)
- *quod, quia, quoniam & quando* + Υποτακτική (όταν η αιτιολογία είναι υποθετική ή υποκειμενική)
- *cum (causale)* + Υποτακτική (όταν η αιτιολογία είναι αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)

ΜΕΤΟΧΗ	ΧΡΟΝΟΣ ΡΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΜΕΤΟΧΗ	ΡΗΜΑ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ
Ενεστώτα (σύγχρονο)	α) Ενεστώτας β) Παρατατικός	Αρκτικός χρόνος Ιστορικός χρόνος
Παρακειμένου (προτερόχρονο)	α) Παρακείμενος β) Υπερσυντέλικος	Αρκτικός χρόνος Ιστορικός χρόνος

Παράδειγμα: *Tum adulescens, viribus suis **confisus** et cupiditate pugnandi **permotus**, iniussu consulis in certamen ruit.* (= Τότε ο νεαρός, επειδή είχε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και επειδή παρασύρθηκε από την επιθυμία του για μάχη, όρμησε στον αγώνα παρά τη διαταγή του υπάτου.)

Ανάλυση:

- *Tum adulescens, **quod viribus suis confisus erat et quod cupiditate pugnandi permotus erat**, iniussu consulis in certamen ruit.* (αντικειμενική αιτιολογία)
- *Tum adulescens, **quod viribus suis confisus esset et quod cupiditate pugnandi permotus esset**, iniussu consulis in certamen ruit.* (υποκειμενική αιτιολογία)
- *Tum adulescens, **cum viribus suis confisus esset et cum cupiditate pugnandi permotus esset**, iniussu consulis in certamen ruit.* (αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)

(λεξιλόγιο: *adulescens, -entis* [α.] = νεαρός, *confido, confisus sum, confidere* [ημιαποθ., 3] = εμπιστεύομαι, *cupiditas, -atis* [θ.] = επιθυμία, *permoneo, permovi, permotum, permovere* [2] = παρακινώ, *iniussus, -us* [α.] + γεν. υποκ. = παρά τη διαταγή κάποιου, *certamen, -inis* [ουδ.] = αγώνας, *ruo, rui, rutum, ruere* [3] = ορμώ)

3. Ανάλυση χρονικής μετοχής

Οι χρονικές μετοχές αναλύονται σε δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις. Πιο συγκεκριμένα:

ΜΕΤΟΧΗ	ΧΡΟΝΟΣ ΡΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΜΕΤΟΧΗ	ΡΗΜΑ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ
Ενεστώτα (σύγχρονο)	α) Ιστορικός/διηγηματικός <i>cum</i> + Υποτακτική Παρατατικού (σύγχρονο) β) <i>dum</i> + Οριστική Ενεστώτα (συνεχιζόμενη πράξη) γ) <i>dum, quod, quamdiu</i> + Οριστική ίδιου χρόνου με το χρόνο του ρήματος εξάρτησης της μετοχής (παράλληλη διάρκεια) δ) Χρονικός <i>cum</i> + Οριστική ίδιου χρόνου με το χρόνο του ρήματος εξάρτησης της μετοχής	Ιστορικός χρόνος είτε αρκτικός είτε ιστορικός χρόνος είτε αρκτικός είτε ιστορικός χρόνος είτε αρκτικός είτε ιστορικός χρόνος
Παρακειμένου (προτερόχρονο)	α) Ιστορικός/διηγηματικός <i>cum</i> + Υποτακτική Υπερσυντελικού (προτερόχρονο)	Ιστορικός χρόνος

	<p>β) <i>ut, ubi, simul postquam, cum primum</i> + Οριστική Παρακειμένου</p> <p>γ) Χρονικός <i>cum</i> + Οριστική Παρακειμένου μετά από ρήμα εξάρτησης αρκτικού χρόνου ή Οριστική Υπερσυντελικού μετά από ρήμα εξάρτησης ιστορικού χρόνου.</p>	<p>Ιστορικός χρόνος (συνήθως)</p> <p>Αρκτικός ή ιστορικός χρόνος αντίστοιχα</p>
--	--	---

Παράδειγμα: *Quibus interemptis aurum omne recepit.* (= Αφού τους εξολόθρευσε πήρε πίσω όλο το χρυσάφι.)

Ανάλυση:

- *Cum eos interemisset, aurum omne recepit.*
- *Ut, ubi, simul, postquam eos interemit, aurum omne recepit.*
- *Cum eos interemerat, aurum omne recepit.*

(λεξιλόγιο: *interimo, interemi, interemptum, interimere* [3] = εξολοθρεύω, *aurum, -i* [ουδ.] = χρυσάφι, *recipio, recepi, receptum, recipere* [3] = παίρνω πίσω)

➤ Παρατήρηση:

Η ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη, δηλαδή η περίπτωση κατά την οποία απουσιάζει η μη υπάρχουσα μετοχή ενεστώτα του ρήματος **sum** και έχουμε δύο λέξεις εκ των οποίων η μία λειτουργεί ως υποκείμενο και η άλλη ως κατηγορηματικός προσδιορισμός, είναι δυνατό να αναλυθεί σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως εξής:

α) Ιστορικός cum + Υποτακτική Παρατατικού του sum

β) Καθαρά χρονικός cum + Οριστική Παρατατικού του sum

Παράδειγμα: *Brenno duce Galli everterunt urbem Romam.* (= Όταν ήταν αρχηγός ο Βρέννος, οι Γαλάτες κατέστρεψαν ολοκληρωτικά την πόλη Ρώμη.)

Ανάλυση:

- **Cum Brennus dux esset**, Galli everterunt urbem Romam.
- **Cum Brennus dux erat**, Galli everterunt urbem Romam.

4. Ανάλυση εναντιωματικής μετοχής

Οι εναντιωματικές μετοχές αναλύονται σε δευτερεύουσες εναντιωματικές προτάσεις. Πιο συγκεκριμένα:

- *etsi, tametsi, quamquam* + Οριστική
- *cum, licet* + Υποτακτική

Παράδειγμα: *Tum Camillus absens¹ dictator factus est.* (= Τότε ο Κάμιλλος, αν και απών, εκλέχτηκε δικτάτορας.)

Ανάλυση:

- *Tum Camillus, etsi aberat, dictator factus est.*
- *Tum Camillus, licet abesset, dictator factus est.*

(λεξιλόγιο: *Camillus, -i* [α.] = ο Κάμιλλος, *absum, afui, -, abesse* = απουσιάζω, *fio, factus sum, fieri* = γίνομαι)

5. Ανάλυση υποθετικής μετοχής

Οι υποθετικές μετοχές αναλύονται σε δευτερεύουσες υποθετικές προτάσεις, σύμφωνα με τους κανόνες των Υποθετικών Λόγων (βλ. σχετικό κεφάλαιο στο e-class).

Παράδειγμα: *Hi **vincentes** omnia iura civium victorum tollent.* (= Αυτοί, αν νικήσουν, θα αποσπάσουν όλα τα δικαιώματα των ηττημένων πολιτών.) – Στην προκειμένη περίπτωση, η απόδοσή μου βρίσκεται σε Οριστική Μέλλοντα

¹ Η μετοχή δηλώνει το σύγχρονο σε σχέση με την πράξη που εκφράζει το ρήμα εξάρτησης και έτσι θα μετατραπεί σε χρόνο Παρατατικό.

(*tollent*). Συνεπώς, θα χρησιμοποιήσω Οριστική Μέλλοντα και στην υπόθεση, ώστε να σχηματίσω τον Υποθετικό Λόγο του 'Πραγματικού στο μέλλον' (1^ο είδος).
Ανάλυση: *Hi, si vincant, omnia iura civium victorum tollent.*

(λεξιλόγιο: *vinco, vici, victum, vincere* [3] = νικώ, *ius, iuris* [ουδ.] = δίκαιο, δικαίωμα, *tollo, sustuli, sublatum, tollere* = σηκώνω, απομακρύνω, αποσπώ)

6. Ανάλυση τελικής μετοχής

Οι τελικές μετοχές αναλύονται σε δευτερεύουσες τελικές προτάσεις. Πιο συγκεκριμένα:

ΜΕΤΟΧΗ	ΧΡΟΝΟΣ ΡΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΜΕΤΟΧΗ	ΡΗΜΑ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ
Μέλλοντας	α) Ενεστώτας (Υποτακτική) β) Παρατατικός (Υποτακτική)	Αρκτικός χρόνος Ιστορικός χρόνος

Παράδειγμα: *Legati ad Caesarem venerunt **petituri** pacem.* (= Οι απεσταλμένοι ήρθαν στον Καίσαρα για να ζητήσουν ειρήνη.)

Ανάλυση:

- *Legati venerunt ad Caesarem **ut peterent** pacem.*